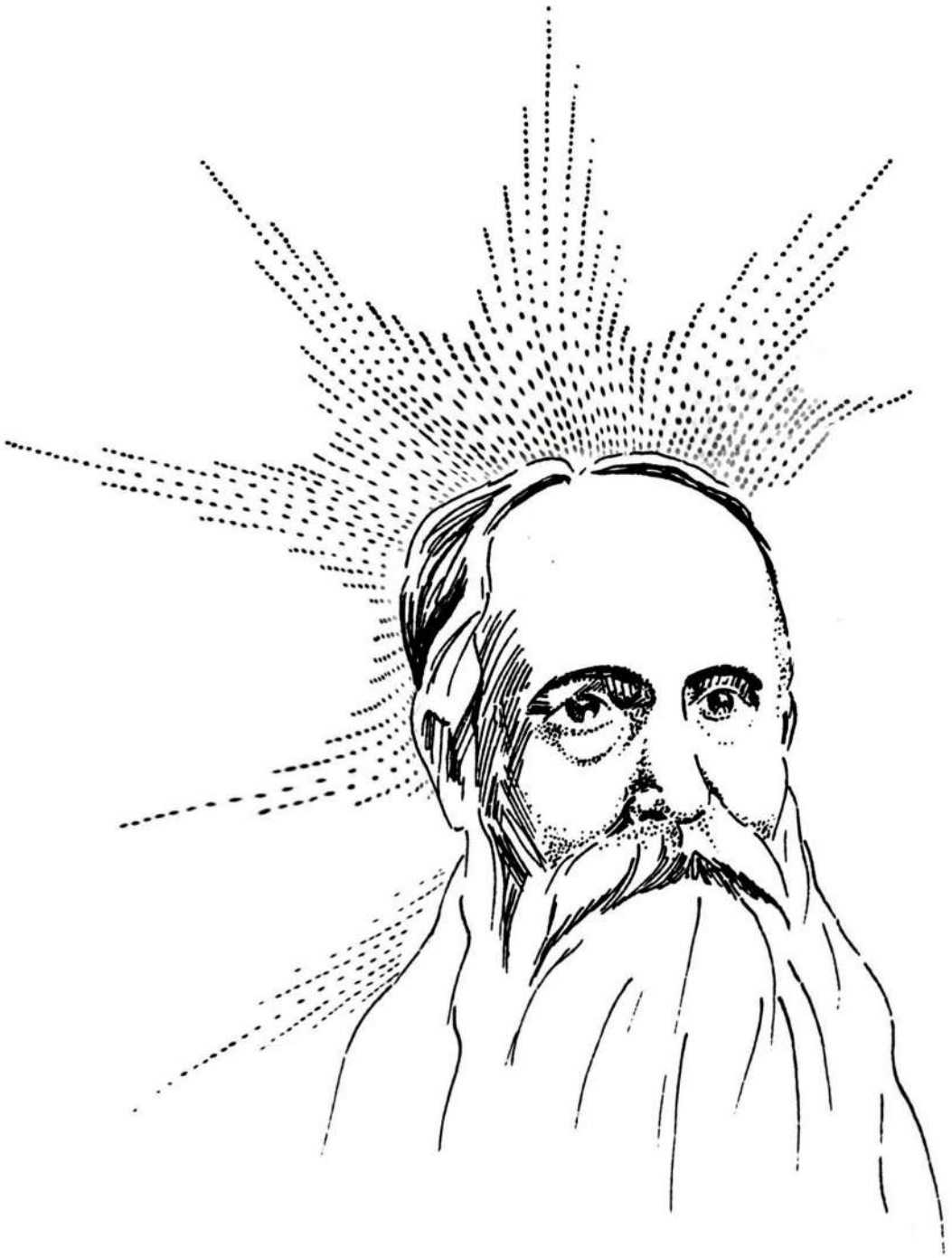
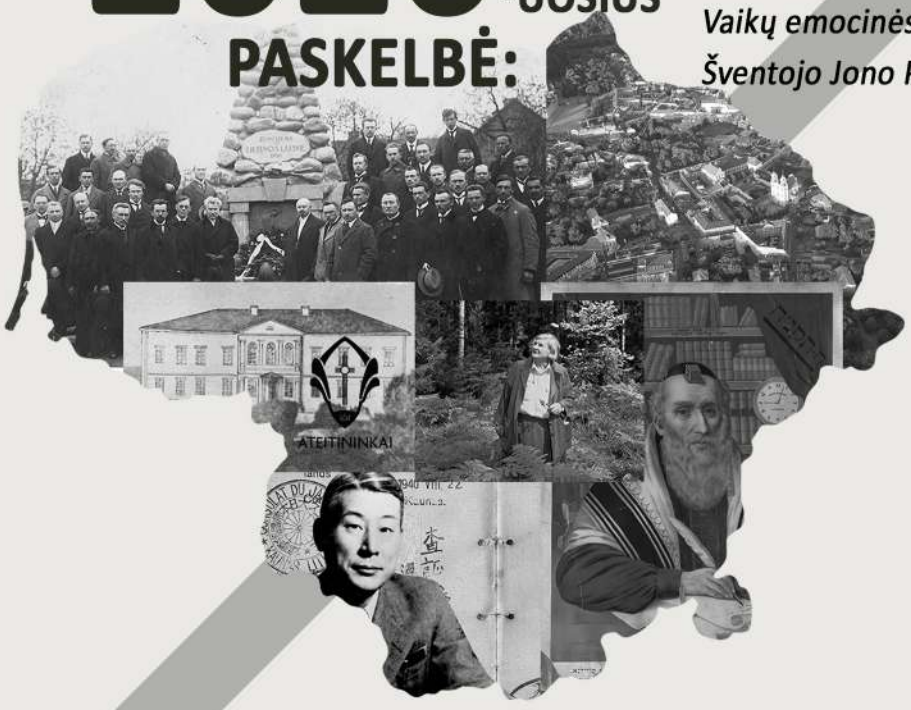

MARIJAMPOLEI
SVARBIŲ DATŲ KALENDORIUS

2020

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS 2020-UOSIUS PASKELBĖ:

Lietuvos Steigiamojo Seimo šimtmečio metais.
Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metais.
UNESCO Pasaulio paveldo Lietuvoje metais.
Tautodailės metais.
Mokyklų bendruomenių metais.
Eugenijos Šimkūnaitės metais.
Ateitininkų metais.
Čiunės Sugiharos metais.
Vaikų emocinės gerovės metais.
Šventojo Jono Pauliaus II metais.

MARIJAMPOLEI
SVARBIOS DATOS

1750 m. įkurtas **MARIJONŲ VIENUOLYNAS.** Starapolėje apsigyveno pirmasis marijonų vienuolis. Čia juos pakvietė Prienų seniūno žmona grafienė Pranciška Ščiukaitė–Butlerienė, susirūpinusi pavaldinių sielovada. Manoma, kad nuo Marijonų vienuolyno pavadinimą gavo Marijampolės miestas.

1795–1800 m. miestas pavaizduotas Naujosios Prūsijos žemėlapyje. Prie miesto pavaizduotas paštininko trimito ženklas liudijantis, kad mūsų mieste jau buvo pašto stotis.

1850 m. Domeikų k., Šunskų valsč., Marijampolės apskr. gimė **MYKOLAS ŽILINSKAS** – knygnešys, ūkininkas. Mokėsi Varšuvos gimnazijoje. Spaudą gabeno iš Mažosios Lietuvos, kurią slėpdavo savo sodyboje. Mirė 1921 m. Moliniškių k., Bartninkų valsč., Vilkaviškio apskr.

1725 m. gimė **PRANCIŠKUS NEMIRAUSKAS** – marijonų vienuolis, dailininkas, skulptorius. Manoma, kad jis gali būti grafienės Pranciškos Ščiukaitės–Butlerienės ir marijonų ordino įkūrėjo Palaimintojo Stanislovo Papčinskio portretų autorius. Jo tapytos freskos puošė koplyčią Bažnyčios gatvėje. Koplyčia nugriauta apie 1963 m. P. Nemirauskas mirė 1795-04-23.

1820–1829 m. per miestą nutiesta **Peterburgo-Varšuvos plento atkarpa** ir jo šaka į Vilkaviškį.

1860 m. Kūlokų k., Liudvinavo valsč., Marijampolės apskr. gimė **JUOZAS MATULEVIČIUS** – kunigas visuomenės veikėjas, draudžiamos lietuviškos spaudos platintojas. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje ir Sandomiro (Lenkija) kunigų seminarijoje. Kunigavo Lenkijoje. Nuo 1890 m. Lietuvoje: vikaru Sasnavoje, klebonu Papilėje, Varlaukyje ir Debeikiuose. Parapijose organizavo chorus, platino draudžiamą spaudą. Mirė 1931-11-30 Marijampolėje.

1870 m. Bliūdziškių k., Šunskų valsč., Marijampolės apskr. gimė **JUOZAS BLIŪDŽIUS** – knygnešys, ūkininkas. Buvo vienas pirmųjų „Sietyno“ draugijos narių. Vincui Šlekiui išvykus į JAV, perėmė iš jo „Sietyno“ draugijos vadovo pareigas. Vėliau įsijungė į „Artojų“ draugijos veiklą. Po II-ojo pasaulinio karo motina sudegino jo sukauptą lietuviškų knygų biblioteką ir nuotraukas. Mirė 1947-11-16, palaidotas senosiose Marijampolės kapinėse.

Knygnešių Bliūdžių ir Siručių šeimos. Stovi Jurgis, Mykolas, Emilija, Juozas, Antanina ir Jonas Bliūdžiai. Sėdi Feliksas Sirutis, tėvai Elžbieta ir Jonas Bliūdžiai, Magdalena Bliūdžiūtė-Sirutienė

1870 m. Putriškių k., Padovinio valsč., Marijampolės apskr. gimė **JUOZAS BULOTA** – valstietis, knygnešys. Buvo „Sietyno“ ir „Artojų“ knygnešių draugijų narys. Platino lietuvišką spaudą Daukšių, Igliškėlių apylinkėse. Mirė 1927 m. Birštone.

1870 m. Dalginės k., Liudvinavo valsč. Marijampolės apskr. gimė **FELIKSAS SIRUTIS** – knygnešys. Pasimokęs Suvalkų gimnazijoje, sugrįžo ūkininkauti į tėviškę. Priklausė „Sietyno“ draugijos Liudvinavo kuopelei. 1897 m. suimtas, dvejiems metams ištemtas į Ukrainą. 1901 m. grįžęs į Lietuvą ūkininkavo, dalyvavo kooperacijos veikloje. Mirė 1947-11-15 Liudvinave, Marijampolės raj.

Feliksas Sirutis tarp šeimos narių

1880 m. gimė **VINCAS AMBRAZIEJUS** – kunigas, rašytojas, tautosakos rinkėjas, spaudos bendradarbis, Šunskų klebonas. Mokėsi Suvalkų ir Marijamapolės gimnazijose ir Seinų kunigų seminarijoje. Dar būdamas klieriku rinko lietuvių tautosaką ir vėliau spausdino „Ateities“ priede, bendradarbiavo „Garnyje“, „Šaltinyje“ ir kt. Rašė ir leido pamokslus, prozos kūrinius. Mirė 1949 m. Šunskuose, Marijampolės apskr.

1870 m. Meškučių k., Marijampolės apskr. gimė **JONAS ČĖSNA** – knygnešys, mokytojas, „Sietyno“ draugijos steigėjas. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje. Mokslų nebaigė, nes, prisiskaitęs knygų apie indėnus, nusprendė slapta pabėgti į Ameriką, tačiau Vokietijoje buvo sulaikytas ir iš gimnazijos išmestas. Išvyko į JAV, kur dirbo lietuvių parapijinės mokyklos mokytoju. 1893 m. sugrįžo į Lietuvą, talkino knygnešiams. Susipažinęs su Vincu Šlekiu, užsidegė slaptos knygnešių draugijos steigimo idėja. 1894-06-23 Čėsnų ūkyje įvyko steigiamasis „Sietyno“ draugijos susirinkimas. Gavęs palikimą iškeliavo į Sibirą, gyveno Irkutske. Rašė į lietuviškus leidinius, platino draudžiamą spaudą tarp Sibiro lietuvių. Nuo jo laiško, aptikto kratos metu pas Andrių Matulaitį, prasidėjo „Sietyno“ byla. 1897 m. suimtas, laikytas Kalvarijos kalėjime, 1899 m. ištremtas į Viatkos guberniją, 1901 m. perkeltas į Astrachanę. 1902 m. išvyko į Irkutską, bet, po policijos kratos, jam teko bėgti į Lietuvą. 1906 m. išvyko į JAV. Mirė 1912 m. Minersvilyje, JAV.

Jonas Čėsna

1890 m. (apie) Marijampolėje fotoateljė atidarė vienas žymiausių Marijampolės fotografų **MOISIEJUS BUHALTERIS.**

M. Buhalterio fotoatelje Vytauto g.

1900 m. Akmenynų k., Marijampolės apskr. gimė **MATAS BALČIŪNAS** – nusipelnęs mokytojas, liaudies menininkas, tapytojas. Mokėsi Marijampolėje, Marijampolės mokytojų seminarijoje eksternu išlaikė egzaminus. Dirbo Marijampolės ir Kalvarijos mokyklose, 1946–1949 m. – Kalvarijos vidurinės mokyklos direktorius, 1949–1961m. – Marijampolės mokytojų seminarijos rusų ir vokiečių kalbų dėstytojas. Mirė 1987 m.

1930 m. pradėtas leisti nepartinis suvalkiečių savaitraštis **„SUVALKIETIS“.** Redaktorius Petras Mažunaitis.

SAUSIS

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

1890-01-01 Puskepurių k., Šunskų valsč., Marijampolės apskr. gimė **JUOZAS PAPEČKYS** – visuomenės ir kultūros veikėjas, Lietuvos kariuomenės karininkas, kapitonas, krašto apsaugos ministras, žurnalistas, poetas, prozininkas. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, 1916 m. baigė teisės studijas Maskvos universitete. Mobilizuotas į Rusijos kariuomenę baigė Maskvos Aleksejaus karo mokyklą. Buvo Maskvos lietuvių tremtinių komiteto juriskonsultas. Po 1917 m. bolševikų perversmo išvyko į Šiaurės Kaukazą. Nuo 1919 m. mobilizuotas kovojo generolo Antono Denikino Baltojoje armijoje. 1919 m. pabaigoje grįžo į Lietuvą, Lietuvos kariuomenės savanoris. Paskirtas valstybės gynėjo padėjėju kariuomenės teisme. 1926 m. XIII vyriausybės Krašto apsaugos ministras. 1927 m. pulkininkas leitenantas. Išleistas į atsargą 1927–1928 m. advokatavo Kaune. Nuo 1929 m. sausio 1 d. Valstybės Tarybos narys, 1938–1940 m. Valstybės Tarybos pirmininko pavaduotojas. Buvo aktyvus Lietuvos įstatymų kūrėjas ir teisės aktų tvarkytojas. Bendradarbiavo spaudoje. Išleido poezijos rinkinį „Eilės – dainos“. 1941 m. suimtas, kalėjo Severouralsko lageryje, rengė kalinių sukilimą. Sušaudytas 1942-11-04 Sverdlovsko kalėjime.

Juozas Papečkys

Silvestras Žukauskas

1830-01-13 Poškiečių-Dovainiškių k., Pakruojo valsč., Šiaulių apskr. gimė **SILVESTRAS ŽUKAUSKAS** – generolas, visuomenės ir kariuomenės veikėjas. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje. 1883–1887 m. mokėsi Vilniaus karo mokykloje. Buvo paskirtas į 112 Uralo pėstininkų pulką Panevėžyje. 1900 m. suteiktas kapitono laipsnis. 1904–1905 m. dalyvavo Rusijos-Japonijos kare. I pasaulinio karo metu vadovavo kautynėms prie Kėdainių, Ariogalos, Šiaulių, Šeduvos. 1916 m. suteiktas generolo majoro laipsnis. 1918 m. grįžo į Lietuvą. 1919 m. paskirtas Generalinio štabo viršininku, 1920–1921 m. – armijos vadu, 1923–1928 m. – kariuomenės vadu. 1920 m. suteiktas generolo laipsnis. Pasižymėjusiems kariams įsteigė pirmąjį lietuvišką apdovanojimą – kryžių „Už Tėvynę“, kuris vėliau išaugo į naują apdovanojimo ženklą – Vyčio kryžių. 1928 m. išėjo į atsargą. Mirė 1937-11-26 Dovalgonių vienk., Pažaislio valsč., Kauno apskr.

1930-01-19 Marijampolėje išleistas Šv. Juozapo mirštantiems gelbėti ir Gyvojo rožančiaus brolijų laikraščio **„ŠVENTŲJŲ BENDRAVIMAS“** pirmasis numeris.

1920-01-28 Marijampolėje išleistas savaitraščio **„LAISVĖ IR ŽEMĖ“** pirmasis numeris.

1880-01-11 Balsupių k., Šunskų vlsč., Marijampolės apskr. gimė **PIJUS BIELSKUS** – kunigas, filosofijos mokslų daktaras, profesorius, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos viršininkas. Mokėsi Keturvalakių pradinėje mokykloje, Marijampolės gimnazijoje, Seinų kunigų seminarijoje. Studijavo Šveicarijos Fribūro ir Belgijos Leuveno universitetuose ir įgijo filosofijos daktaro laipsnį. 1910 m. – profesorius Seinų kunigų seminarijoje, Pirmojo pasaulinio karo metu vadovavo į Tambovą perkeltai Marijampolės „Žiburio“ mergaičių gimnazijai. 1919-06-16 atstovavo Lietuvai Taikos konferencijoje, Paryžiuje. 1920 m. paskirtas Užsienio reikalų ministerijos patarėju. Nuo 1921 m. Respublikos Prezidento kanceliarijos viršininkas, nuo 1930 m. Lietuvos ordinų kancleris. Buvo vienas iš Ateitininkų federacijos vadovų. 1940 m. savo brolio knygnešio Vinco Bielskaus namuose paslėpė Lietuvos Nepriklausomybės Akto originalą, kurio tolesnis likimas nežinomas. Sovietiniais metais dirbo įvairius darbus, paskutinės pareigos – sodininkas Kauno J. A. Domaševičiaus tuberkuliozės sanatorijoje. Mirė 1958-07-16 Kaune. Palaidotas Panemunės kapinėse.

Tomas Ferdinandas Žilinskas

Pijus Bielskus

1840-01-19 Domeikų k., Šunskų valsč., Marijampolės apskr. gimė **Tomas Ferdinandas Žilinskas** – pedagogas, kultūros veikėjas, varpininkas, draudžiamos lietuviškos spaudos platintojas. Baigė Suvalkų berniukų gimnaziją ir Varšuvos vyriausiosios mokyklos Juridinį skyrių. 1866 m. paskirtas Veiverių pedagoginių kursų lietuvių valstiečių vaikams mokytoju, dėstė matematiką, gamtos mokslus ir lietuvių kalbą. Veiveriuose dirbo 37 metus. Nuo 1903 m. vasaros apsigyveno Kaune. Aktyviai dalyvavo Dainos draugijos, Nemuno bendrovės veikloje, priklausė Lietuvių mokslo draugijai, dirbo švietimo draugijos „Saulė“ kursų mokytoju, sudarė pradinių mokyklų programą, taip pat dėstė lietuvių kalbą Kauno mokyklose. Per Pirmąjį pasaulinį karą išvyko į Voronežą. Grįžęs į Lietuvą dirbo mokytoju Kauno Saulės gimnazijoje, švietimo ministro patarėju. Mirė 1929-06-22 Gudelių k., Šunskų valsč., Marijampolės apskr.

1865-01-28 Pėdiškių k., Krosnos valsč., Lazdijų apskr. gimė **VINCAS ALEKSANDRAVIČIUS** – kunigas kanauninkas, religinės literatūros rengėjas, giesmių eiliuotojas, kompozitorius, draudžiamos spaudos platintojas. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje ir Seinų kunigų seminarijoje. Peterburgo dvasinėje akademijoje įgijo teologijos mokslų magistro laipsnį. Nuo 1891 m. paskirtas Veiverių mokytojų seminarijos tikybos mokytoju, prefektu. Dalyvavo steigiant „Varpą“. Platino lietuvišką spaudą. Už tikybos dėstymą lietuvių kalba buvo atleistas. Dirbo įvairiose Lenkijos ir Lietuvos parapijose. 1905 m. buvo Vilniaus Seimo dalyvis. Mirė 1952-04-15 Gudelių k., Marijampolės apskr.

1930-01-31 išėjo marijonų vedamos Marijampolės parapijos ir Marijonų Švč. Trejybės brolijos laikraščio **„MARIJAMPOLĖS PARAPIJA“** pirmasis numeris.

VASARIS

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

1910-02-14 Stavrygalos k., Širvintų raj. gimė **ALFONSAS TIEŠIS** – nusipelnęs mokytojas, vertėjas. Mokėsi Ukmergės gimnazijoje, Kauno Vytauto Didžiojo universitete studijavo lituanistiką, polonistiką ir pedagogiką. 1937 m. pradėjo dirbti Kauno gimnazijose, 1939 m. paskirtas Darbo rūmų progimnazijos direktoriumi. Daug rašė į tuometinę spaudą, paskelbė daugiau nei 100 publikacijų įvairiomis temomis. 1940 m. paskirtas Marijampolės II vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoju, 1945–1947 m. I vidurinės mokyklos direktoriumi. Atleistas iš šių pareigų daugiau nei dešimtmetį dirbo Grožinės literatūros leidyklos neetatiniu vertėju ir redaktoriumi. 1948 m. paskirtas į Marijampolės mokytojų seminariją, 1952–1970 m. ėjo šios mokyklos direktoriaus pavaduotojo pareigas. Parašė ir išleido lietuvių literatūros vadovėlį. Išvertė A. Tolstojaus „Emigrantai“, J. Hašeko „Šaunusis kareivis Šveikas“ ir kt. Mirė 1992-11-23 Marijampolėje. Palaidotas Marijampolės senosiose kapinėse.

Alfonsas Tiešis

1930-02-16 Ūdrupio k., Liudvinavo valsč., Marijampolės apskr. gimė **VYTAUTAS BLŪŠIUS** – choro dirigentas, pedagogas, kompozitorius, docentas. Mokėsi Kūlokų pradžios mokykloje, Liudvinavo progimnazijoje ir Kauno Juozo Gruodžio muzikos mokykloje. Dirbo Kauno vaikų darželių ir mokyklų muzikos mokytoju, chorų ir orkestrų vadovu, 1959–1961 m. Kauno vaikų muzikos mokyklos mokytoju, 1961–1963 m. paskirtas Kauno specialiosios vidurinės muzikos mokyklos direktoriumi, 1963–1973 m. vadovavo Kauno Juozo Gruodžio muzikos mokyklai. Nuo 1973 m. dirbo Lietuvos valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakulteto vyr. dėstytoju, 1975 m. – dekanas, nuo 1987 m. – docentas, 1987 m. – prorektorius. 1995 m. paskirtas Klaipėdos universiteto docentu, įsteigė Menų fakulteto muziejų. Sukūrė virš 150 įvairaus žanro kūrinių. 1965 m. Vytautui Blūšiui suteiktas LR nusipelniusio mokytojo vardas, o 1980 m. jis apdovanotas Kultūros žymūno ženklu, 2005 m. suteiktas Meno kūrėjo statusas. Mirė 2019-02-19 Klaipėdoje.

1900-02-26 Marijampolėje gimė **MARIJA ENDZIULAITYTĖ-GYLIENĖ** – antropologė. Baigė Marijampolės gimnaziją. 1921–1925 m. studijavo Hallės ir Miuncheno universitetuose. 1925 m. suteiktas daktaro laipsnis. 1944 m. pasitraukė iš Lietuvos, 1948 m. atvyko į Jungtines Amerikos Valstijas. Nuo 1958 m. dirbo Loyolos universiteto Odontologijos skyriuje, Čikagoje. Mokslinio darbo sritis – žmogbeždžionių ir žmogaus lyginamoji kraniometrija. Mirties data nežinoma.

1900-02-12 Bučūnų k., Pašvitinio valsč., Šiaulių apskr. gimė **LEONAS TAUNYS (KOVAS)** – lakūnas, pulkininkas, ginkluoto antisovietinio pasipriešinimo dalyvis. Baigė Kauno karo mokyklą, aviacijos karininkų kursus, o 1927 m. – aukštojo pilotažo mokymus. 1928 m. suteiktas karo lakūno vardas, 1930 m. – kapitono laipsnis. Už nuopelnus Lietuvos Respublikai buvo ne kartą apdovanotas. Dalyvavo 1934 m. karininkų rengtame vyriausybiniame perversme. Jam nepavykus, atleistas iš kariuomenės pačiam prašant. Dirbo Lietuvos aeroklube instruktoriumi, vėliau paskirtas eskadrilės vadu. Sovietams okupavus Lietuvą, ėjo Dariaus ir Girėno sklandymo mokyklos viršininko pareigas. Prasidėjus Vokietijos ir Sovietų Sąjungos karui, gyveno ir dirbo uošvio Jono Statkevičiaus ūkyje Pasūduonio k. 1945 m. įsitraukė į partizaninį sąjūdį, kartu su kitais kūrė Tauro apygardą. 1945-08-15 išrinktas Tauro apygardos vadu. 1945-10-22 suimtas, tardytas ir kankintas. Sušaudytas 1946-11-26 Vilniuje.

Leonas Taunys (Kovas) dešinėje

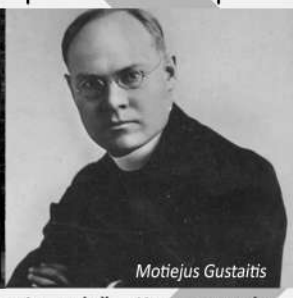
1870-02-24 Domeikų k., Šunskų valsč., Marijampolės apskr. gimė **MARIJA MATULAITYTĖ** – knygnešė. Baigė Domeikų pradžios mokyklą. Pasekė tėvo ir brolio knygnešių pėdomis. Savo namuose, Marijampolėje, buvo įrengusi slėptuves. Pas ją atneštą spaudą perduodavo atvykstantiems paupiariams ir kitiems platintojams. Žandarai buvo pradėję ją sekti, 1904 m. byla buvo nutraukta. Mirė 1958-12-12 Marijampolėje. Palaidota Marijampolės senosiose kapinėse.

Marija Matulaitytė

Vytautas Boliūšius

Motiejus Gustaitis

1870-02-27 Rokuose, Aukštosios Panemunės valsč., Kauno apskr. gimė **MOTIEJUS GUSTAITIS** – kunigas, filosofijos mokslų daktaras, poetas, vertėjas, pedagogas. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje ir Seinų kunigų seminarijoje. 1893–1897 m. – vikaras Marijampolėje. 1897–1904 m. studijavo Regensburgo, Romos ir Fribūro universitetuose. 1904 m. sugrįžo į Marijampolę, mokytojavo berniukų gimnazijoje, vėliau ėjo mergaičių progimnazijos direktoriaus pareigas. Nuo 1918 m. Seinų, 1921–1927 m. Lazdijų gimnazijos direktorius. Vienas iš „Gabijos“ ir „Žiburio“ draugijų steigėjų, žurnalo „Žiburys“ redaktorius. Išleido keletą poezijos knygų, monografijas „Kunigas Antanas Tatarė“, „Petras Kriaučiūnas“, apybraižas A. Mickevičiaus „Ponas Tadas“, „Basanavičius ir „Aušra“, pirmąjį lietuvių literatūros teorijos vadovėlį ir kt. Mirė 1927-12-23 Lazdijuose.

KOVAS

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	**11**	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

1980-03-03 Ardzijauskų k., Tamošbūdžio valsč., Naumiesčio apskr. gimė **FELIKSAS BACEVIČIUS.** Mokėsi Višakio Rūdos pradžios mokykloje. Aktyviai dalyvavo varpininkų ir knygnešių veikloje, platino anticarinę literatūrą ir lietuvišką spaudą, buvo „Artojų“ draugijos narys. Dalyvavo 1905 m. revoliucijoje, daug kartų kalintas Kalvarijos kalėjime. 1918 m. įsitraukė į Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungos veiklą. II ir III Seimo narys. Ūkininkavo Alksniškių k. Sasnavos valsč., Marijampolės apskr. Bendradarbiavo spaudoje. Mirė 1929-02-23. Palaidotas Sasnavoje.

Feliksas Bacevičius

1900-03-21 Pažarštčio k., Klebiškio valsč., Marijampolės apskr. gimė **PRANAS BARKAUSKAS** – visuomenės ir politikos veikėjas, ekonomikos mokslų daktaras, savanoris, Seimo narys. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje. 1919 m. suorganizavo savanorių būrį ir įstojo į 2 pėstininkų pulką. Baigė Karo mokyklą, 1920 m. dalyvavo Nepriklausomybės kovose. 1922–1924 m. – Lietuvos kariuomenės vado adjutantas.

Pranas Barkauskas

1924–1928 m. mokėsi Marselio ir Grenoblio (Prancūzija) universitetuose. 1931–1939 m. ėjo Savivaldybių departamento direktoriaus pareigas. Bendradarbiavo lietuvių periodinėje spaudoje. 1936 m. išrinktas į IV Seimą. 1939–1940 m. – vidaus reikalų viceministras. 1940 m. NKVD suimtas ir įkalintas Kaune. 1941 m. išvežtas į lagerį Komijoje. Nužudytas 1942-01-19 (kitur 1941-04-06) lageryje.

1950-03-24 Cibavo k., Marijampolės raj. gimė **ZENIUS ŠILERIS** – mokytojas, literatūros tyrinėtojas, redaktorius, publicistas, knygų autorius. Mokėsi Marijampolės IV-oje (P. Armino) vidurinėje mokykloje ir II-oje (R. Stankevičiaus) vidurinėje mokykloje. 1977 m. baigė Vilniaus pedagoginį institutą. Mokytojavo Marijampolės mokyklose, rinko medžiagą apie žymius Suvalkijos žmones. Parašė apybraižą „Jonas Kirlys – spaudos kolekcionierius“ (rankraštis), monografiją „Pranas Vaičaitis“, knygą „Mūsų Kudirka“, sudarė P. Vaičaičio raštų rinkinį. Jo rūpesčiu 1993 m. įkurta Prano Vaičaičio draugija. Buvo etninės kultūros žurnalo „Suvalkija“ redaktorius, Sūduvos etninės kultūros tarybos narys, leidyklos „Ramona“ vienas iš savininkų. Mirė 2007-02-12 Marijampolėje.

1880-03-25 Paežerėlių k., Liudvinavo valsč., Marijampolės apskr. gimė **JUOZAS AKELAITIS** – knygnešys, ūkininkas. Mokėsi Liudvinavo pradžios mokykloje. Didelę įtaką padarė motinos broliai Matulaičiai iš Stebuliškių, ypač Stasys Matulaitis. Pats pradėjo nešti lietuvišką spaudą iš Mažosios Lietuvos ir platinti aplinkiniuose kaimuose. 1901 m. tapo „Artojų“ draugijos nariu. Rašė į „Ūkininką“. 1902 m. susektas, suimtas ir 1903 m. ištremtas į Manzurkos k., Irkutsko gub. 1905 m. grįžęs iš tremties įsitraukė į švietėjišką veiklą, ūkininkavo. 1949 m. sovietų ir vėl buvo ištremtas į tą pačią vietą, tik šį kartą su šeima. Mirė 1949-07-29 tremtyje. Perlaidotas 1990-08-18 Petrašiūnų kapinėse, Kaune.

Juozas Akelaitis

BALANDIS

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

1870-04-14 Smalinyčios k., Paežerių valsč., Vilkaviškio apskr. gimė **PIJUS ANDZIULIS** – kunigas, marijonas, spaudos platintojas, Marijampolės, vėliau Patašinės marijonų namų vyresnysis, Lietuvos marijonų provincijolas. Mirė 1950-06-20. Palaidotas Marijampolės senosiose kapinėse.

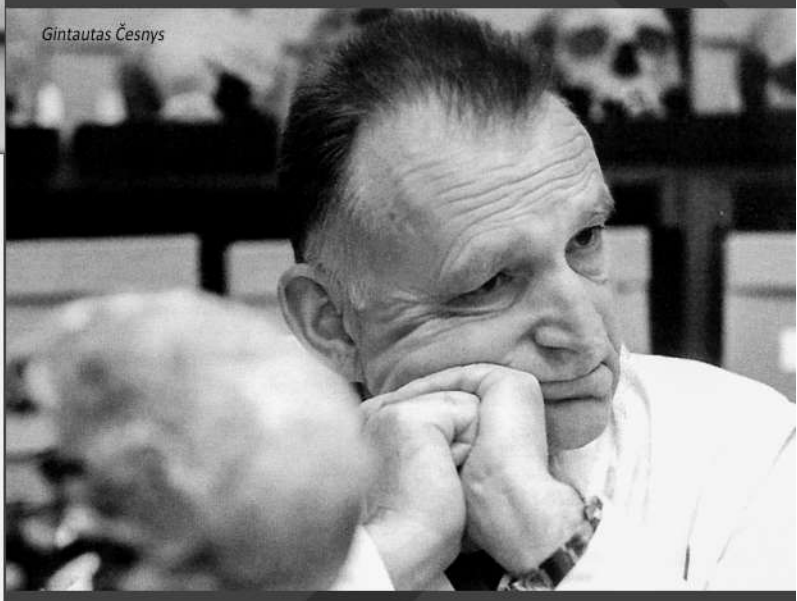
1970-04-20 Eišiškėse, Šalčininkų raj. gimė **GINTARAS KANDROTAS** – žurnalistas, redaktorius. Mokėsi Kašonių (Prienų raj.) aštuonmetėje ir Jiezno vidurinėje mokyklose. Studijavo Vilniaus Universitete žurnalistiką. 1994 m. pradėjo dirbti „Suvalkiečio“ atsakinguoju sekretoriumi, vėliau – korespondentu. 2007 m. „Suvalkiečio“ akcininkų sprendimu tapo redaktoriumi. Buvo ne tik puikus publicistas, bet ir fotografavo, filmavo. Yra surengęs dvi parodas: „Kitokios spalvos“ ir „Kelionė į sustojusį laiką“, skirtą Černobylio tragedijai, fotografijos spausdintos įvairiuose leidiniuose, fotoalbumuose. G. Kandrotas yra sukūręs dokumentinių, ir trumpametražių filmų, dalyvavo „Balto kluono“ trumpų filmų festivalyje. Yra pelnęs įvairių apdovanojimų, o 2018 m. apdovanotas Šv. Jurgio Marijampolės globėjo medaliu. 2019 m. išleista ir visuomenei pristatytas G. Kandroto knyga „Viešasis transportas Marijampolės krašte“. Mirė 2019-12-20 Marijampolėje. Palaidotas Darsūniškio kapinėse, Kaišiadorių raj.

1920-04-30 Derkinčių k., Skuodo raj. gimė **VACLOVAS POCIUS** – muzikos mokytojas, chorvedys. Mokėsi Skuodo gimnazijoje ir Klaipėdos muzikos mokykloje. Muzikos mokytojo ir chorų vadovo karjerą pradėjo 1945 m. Kretingoje. Apsigyvenęs Marijampolėje, nuo 1959 m. mokytojavo, vadovavo vaikų ir vyresniųjų klasių moksleivių chorams, vokaliniams ansambliams. Buvo pučiamųjų orkestrų V. Mykolaičio-Putino internatinėje mokykloje ir Marijampolės žemės ūkio technikume, bei Marijampolės cukraus fabriko vyrų choro „Garsas" ir Kultūros namų mišriojo choro vadovas. Dainų švenčių dirigentas. 1963 m. apdovanotas Liaudies švietimo pirmūno ženkleliu. Mirė 1986-07-09 Marijampolėje.

1880-04-20 Gaidžiuose, Tauragnų valsč., Utenos apskr. gimė **JURGIS TILVYTIS** (literatūrinis slapyvardis **ŽALVARNIS**) — kunigas, poetas, švietėjas, redaktorius. Poeto Teofilio Tilvyčio brolis. Mokėsi Mintaujos gimnazijoje, už atsisakymą skaityti maldą rusų kalba iš Mintaujos gimnazijos buvo pašalintas. 1903 m. baigė Žemaičių kunigų seminariją. 1908 m. paskirtas Pajstrio klebonu, pastatė bažnyčią, suorganizavo blaivybės draugijos skyrių, kuriame susibūrė apie 300 narių, įsteigė „Saulės“ mokyklą, įkūrė bibliotekėlę su skaitykla. Nuo 1916 m. Šėtos bažnyčios rektorius. Šėtoje įsteigė pradžios mokyklą, progimnaziją, organizavo vietos savivaldą, pats buvo valsčiaus viršaitis, organizavo savanorius Lietuvos nepriklausomybei ginti. Nuo 1927 m. Panevėžio Švč. Trejybės (Marijonų) bažnyčios rektorius. Išleido aštuonis poezijos ir giesmių rinkinius. Mirė 1931-12-24 Panevėžyje. Palaidotas Marijampolės senosiose kapinėse.

1940-04-23 Raseiniuose gimė **GINTAUTAS ČESNYS** – gydytojas anatomas ir antropologas, habilituotas biomedicinos mokslų daktaras. Laikomas vienu iš lietuvių etninės antropologijos kūrėjų. Mokėsi Jono Jablonskio vidurinėje mokykloje, baigė II vidurinę mokyklą. Studijavo Vilniaus universiteto Medicinos fakultete. Nuo 1963 m. Vilniaus universiteto dėstytojas, 1986 m. biologijos mokslų daktaras. 1988–2001 m. anatomijos, histologijos ir antropologijos katedros vedėjas, 1989–2000 m. medicinos fakulteto dekanas, nuo 1988 m. profesorius. Nuo 1997 m. Lietuvos mokslų akademijos narys ekspertas, 1991–1993 m. Lietuvos mokslo tarybos, 1998 m. Nacionalinės sveikatos tarybos narys. 2001–2003 m. svarbiausios mokslinių tyrimų sritys: vaikų fizinis ir psichomotorinis vystymasis, lietuvių etnogenezė, paleodemografija ir paleopopuliacinė genetika. Dalyvavo identifikuojant istorines asmenybes pagal griaučius. Mirė 2009-09-28 Vilniuje.

Gintautas Česnys

GEGUŽĖ

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

1890-05-16 Marijampolėje gimė **VIKTORAS RĖKLAITIS** – jūrų inžinierius, mechanikas, verslininkas, visuomenininkas. 1908 m. baigė Marijampolės gimnaziją, studijavo Dorpato universitete ir Nikolajaus I jūrų inžinerijos aukštojoje mokykloje Kronštadte. 1914 m. suteiktas jūrų karininko laipsnis. Pirmojo pasaulinio karo metu dalyvavo karinėse operacijose Baltijos jūroje. 1918 m. sugrįžo į Lietuvą, apsigyveno Marijampolėje, mokytojavo „Žiburio“ gimnazijoje. 1919 m. paskirtas Siaurųjų geležinkelių valdybos viršininku, 1920–1922 m. tarnavo savanoriu Lietuvos kariuomenėje, į atsargą išleistas suteikiant kapitono laipsnį. 1923 m. Aleksote įsteigė Mašinų remonto dirbtuves, 1929 m. suprojektavo Saločių tiltą per Mūšą, 1930–1935 m. dirbo „Amerikos lietuvių akcinės bendrovės“ direktoriumi. Vienas iš Lietuvos Baltijos Lloydo jūrų laivininkystės kompanijos steigėjų, 1936–1940 m. buvo šios įmonės valdybos pirmininkas. Dirbtuvėse ties Seredžiumi statė upinius baidokus. Buvo aktyvus visuomenininkas, ilgametis Jūrininkų sąjungos narys, vienas iš Lietuvos prekybos laivyno organizatorių. 1941 m. išvyko iš Lietuvos. Mirė 1942-04-05. Palaidotas Poznanėje (Lenkija).

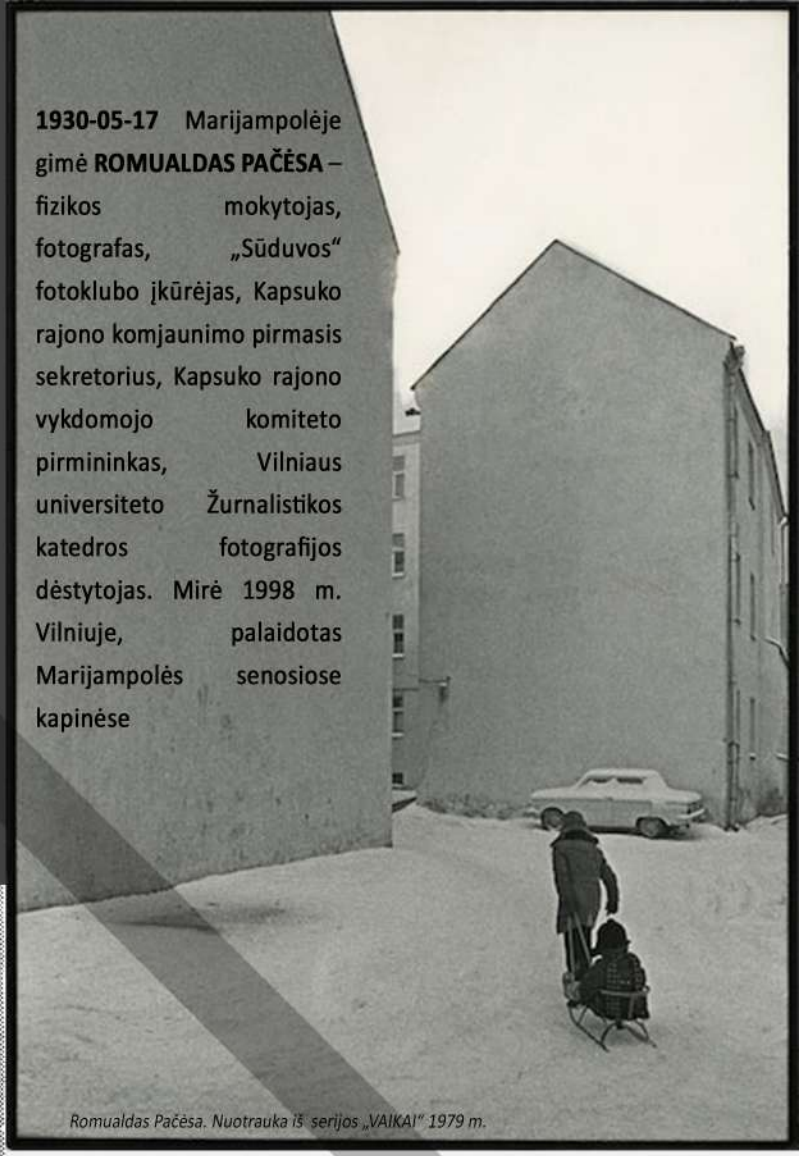
Antanas Vaičiūnas

Viktoras Rėklaitis

1880-05-30 Pavembrių k., Bartninkų valsč. gimė **ANTANAS RUCEVIČIUS** – kultūros veikėjas, leidėjas, spaudos darbuotojas, knygnešys. Mokėsi Marijampolės, Jelgavos ir Liepojos gimnazijose. 1900 m. grįžo į Marijampolę. Vienas iš „Artojų“ draugijos įkūrėjų. Organizavo spaudos gabenimą iš Mažosios Lietuvos. 1902 m. išvyko į Kazanę, įstojo į technikos universitetą. 1903 m. areštuotas, įkalintas. 1905 m. grįžęs į Vilnių dirbo laikraščio „Vilniaus žinios“ redakcijoje. Suorganizavo vaidintojų trupę, kuri 1901-1902 m. Marijampolės apylinkėse suvaidino apie 10 spektaklių. 1908–1910 m. dirbo „Šaltinio“ redakcijoje, 1909 m. redagavo vaikams skirtą leidinį „Šaltinėlis“, 1918 m. įkūrė knygų leidimo bendrovę „Švyturys“ ir jai vadovavo, 1925–1926 m. – Valstybės teatro direkcijos narys, 1926 m. – Klaipėdos „Ryto“ spaustuvės vedėjas, 1928–1938 m. – „Spindulio“ spaustuvės vedėjas. Nuo 1945 m. dirbo Pedagoginės literatūros leidykloje. Bendradarbiavo periodiniuose leidiniuose. Išvertė grožinės literatūros kūrinių. Mirė 1949-04-11 Kaune.

1930-05-17 Marijampolėje gimė **ROMUALDAS PAČĖSA** – fizikos mokytojas, fotografas, „Sūduvos“ fotoklubo įkūrėjas, Kapsuko rajono komjaunimo pirmasis sekretorius, Kapsuko rajono vykdomojo komiteto pirmininkas, Vilniaus universiteto Žurnalistikos katedros fotografijos dėstytojas. Mirė 1998 m. Vilniuje, palaidotas Marijampolės senosiose kapinėse

Romualdas Pačėsa. Nuotrauka iš serijos „VAIKAI“ 1979 m.

1890-05-30 Mokolų (kitur Netičkampio) k., Marijampolės apskr. gimė **ANTANAS VAIČIŪNAS** – dainininkas (bosas), choro dirigentas, pedagogas, kultūros veikėjas. Muzikos mokėsi pas J. Bendorių Marijampolėje, dainavo Marijampolės „Gabijos“ draugijos chore, dalyvavo Miko Petrausko operos „Birutė“ ir operečių spektakliuose. Studijavo Varšuvos, Maskvos, Odesos, Rygos ir Prahos konservatorijose. Grįžęs į Lietuvą 1918 m. atgaivino Marijampolės „Gabijos“ chorą, jam vadovavo, dirigavo koncertams. 1919 m. savanoriu įstojęs į Lietuvos kariuomenę, vadovavo karių orkestrui ir chorui. Vėliau mokytojavo Marijampolėje. 1920 m. apsigyveno Rygoje, aktyviai įsitraukė į lietuvių kultūrinį gyvenimą. 1922–1923 m. dainavo Kauno operos teatre. 1923 m. Kaune suorganizavo nedidelę dainų šventę.1924–1929 m. gyveno ir dirbo Klaipėdoje. Jo rūpesčiu Klaipėdos krašte įsteigta apie 20 lietuviškų chorų. 1927 m. suorganizavo pirmąją Klaipėdos krašto dainų šventę. Dirbo Lietuvos muzikų ir chorvedžių draugijos valdyboje, Kauno radiofone. Bendradarbiavo periodinėje spaudoje. Harmonizavo lietuvių liaudies dainas, kūrė muziką. Parengė ir išleido kelis natų rinkinius, rašė apysakas ir eilėraščius. Mirė 1932-11-03 Kaune.

BIRŽELIS

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	**24**	25	26	27	28
29	30					

1940-06-12 Marijampolėje gimė Ramutė **TERESĖ KABELKAITĖ** – ilgametė Kauno valstybinio lėlių teatro aktorė. 1958 m. pradėjo dirbti Kapsuko valstybiniame lėlių teatre, nuo 1960 m. teatrą perkėlus išvyko į Kauną. Pradėjusi savo kūrybinę veiklą nuo spektaklių „Stebuklingas Aladino žibintas“, „Velnių malūnas“, „Nykštukas Nosis“, „Zuikių mokykla“, sukūrė virš 70-ties įvairaus ryškumo vaidmenų. Po daugelio metų į klausimą „Ar esate laiminga, dirbdama, būtent lėlių teatre?“, ji atsakė: „Jei nebūčiau laiminga – išeičiau“. Mirė 2012-11-20 Kaune.

Ramutė Kabelkaitė

LINKĖJIMAI IŠ MARIJAMPOLĖS

Portalo NORIU ŽINOTI komanda pristato papildytos realybės atvirukų seriją „Linkėjimai iš Marijampolės“. Norėdami netradiciškai pristatyti mūsų miesto kultūros paveldą pasitelkėme mobiliųjų technologijų galimybes. Šiai idėjai įgyvendinti buvo pasirinkti keturi pastatai, kurie atkurti portale NORIU ŽINOTI, pasitelkus 3D maketavimo galimybes. Atvirlaiškį maketavo ir jo dizainą kūrė Augustina Miknevičiūtė, meistriškai panaudojusi portale publikuojamus Balio Buračo, Judelio Fridbergo, Romo Linionio bei nežinomo autoriaus fotografijas. Tam, kad atvirlaiškyje „išaugtų“ Aurimo Širvio, Povilo Mikulionio ir Tomo Čebatoriaus sukurtos 3D pastatų projekcijos, pasistengė Marijampolės Petro Kriaučiūno viešosios bibliotekos informacinių sistemų inžinierius Laurynas Bendorius.

Norėdami pradžiuginti kitus, o gal ir patys pasidžiaugti originalia žinute iš Marijampolės, Jūs turėtumėte:

*Užsukti Marijampolės Petro Kriaučiūno viešąją biblioteką ir pasiimti atviruką arba visą jų komplektą.

*Naudojantis QR kodu atsisiųsti programėlę „Linkėjimai iš Marijampolės“. Programėlę atidarius, mobilaus įrenginio kamerą nukreipti virš atvirlaiškio fotografijos (ekrane išvysite objekto 3D vaizdą).

*Tuomet, kitoje atvirlaiškio pusėje, įrašyti keletą šiltų, o gal šmaikščių žodžių, adresą, užklijuoti pašto ženklą ir išleisti jį į ilgą ar trumpą kelionę.

Taip pradžiuginsite kitus, o patys pasijusite atlikę gerą ir svarbų darbą – atvirlaiškiai mūsų pašto dėžutėse tapo retais, tačiau itin laukiamais svečiais.

Norinčius sužinoti daugiau informacijos kviečiame užsukti į Marijampolės krašto pažinimo internetinę svetainę **WWW.NORIUZINOTI.LT**

LIEPA

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

1850-07-03 Miknaičių k., Šakių apskr. gimė **JONAS IZIDORIUS DIELININKAITIS** – gydytojas, homeopatas. Aušrininkas, Lietuvių mokslo draugijos narys. 1876 m. baigė Marijampolės gimnaziją, studijavo mediciną Varšuvos universitete, buvo išrinktas Lietuvių savitarpio pagalbos draugijos vicepirmininku ir pirmininku. Iki 1889 m. dirbo Lenkijoje. 1893 m. apsigyveno Aleksote, 1897 m. – Virbalyje. 1898 m. pradėjo priiminėti pacientus Varšuvoje, kaip gydytojas-homeopatas. Iki šiol Lenkijos vaistinėse galima nusipirkti pagal jo receptūrą sukurtų Dielininkaičio lašų (lenk. Krople Delinikajtysa). Jonas Dielininkaitis 1912 m. dalyvavo Lietuvių mokslo draugijos suvažiavime, Vilniuje. Po Pirmojo pasaulinio karo reiškėsi kaip moterų ligų specialistas. Mirė 1926-04-25 Varšuvoje, palaidotas Povonzkų kapinėse.

Vytautas Žukauskas

1940-07-14 Lazdijuose gimė **VYTAUTAS ŽUKAUSKAS** – fotografas, foto žurnalistas, kino operatorius. Mokėsi Rygiškių Jono gimnazijoje, studijavo Vilniaus universitete. Dirbo „Lietuvos televizijoje“ kino ir video operatoriumi, korespondentu. Buvo laikraščio „Naujasis kelias“ (dabar – „Suvalkietis“) fotokorespondentu. 1966–1975 m. vadovavo „Sūduvos“ foto klubui, buvo vaikų foto būrelio vadovas. Mirė 2016 m.

1870-07-15 gimė **JUOZAS ARNASTAUSKAS** – kunigas, knygnešys. Mokėsi Seinų kunigų seminarijoje. 1894 m. paskirtas vikaru į Marijampolę, kurį laiką kunigavo Sasnavos filijoje. Žandarams tiriant „Sietyno“ bylą, per kratą jo bute rasta lietuviškos spaudos. Dvejiems metams ištremtas į Smolenską (Rusija). Kunigavo Lenkijos ir Lietuvos parapijose. Mirė 1924-04-02 Kaimelio k., Kidulių valsč., Šakių apskr. Palaidotas Marijampolės senosiose kapinėse.

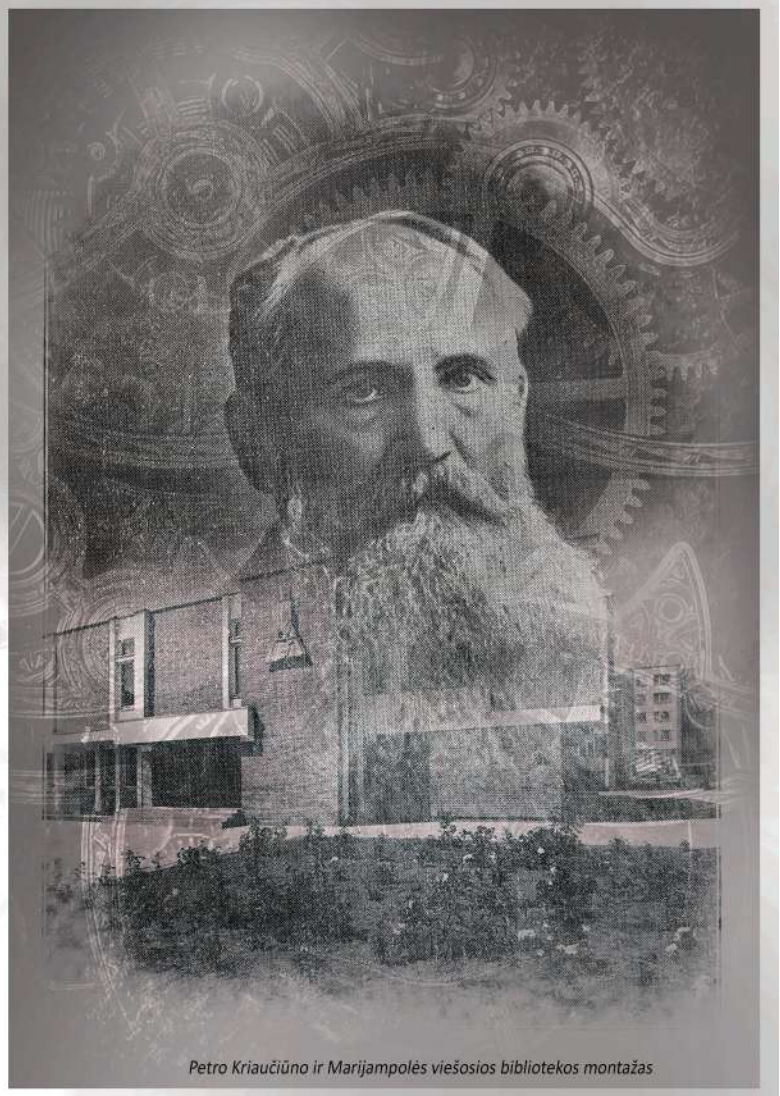
1990-07-25 Marijampolės mero potvarkiu miesto centrinei bibliotekai sugrąžintas **PETRO KRIAUČIŪNO** vardas.

1930-07-11 Vidgirių k., Marijampolės apskr. gimė **VYTAUTAS PUČINSKAS** – choro dirigentas, pedagogas, LMA docentas. Mokėsi Marijampolės suaugusiųjų gimnazijoje. Muzikos mokėsi pas Kalvarijos vargonininką P. Staniukyną, 1952–1957 m. Kauno J. Gruodžio muzikos mokykloje mokėsi choro dirigavimo, 1959–1964 m. studijavo Lietuvos valstybinėje konservatorijoje. 1958–1974 m. dėstė ir vadovavo chorams Kaune. Nuo 1975 m. – Lietuvos valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetų vyr. dėstytojas ir muzikos mokytojų bei studentų choro studijos vadovas, 1977–1992 m. – Mokyklinės chorvedybos katedros vedėjas, nuo 1989 m. – docentas. 1988 m. talkino Klaipėdos muzikiniam teatrui statant operą „Mažvydas“. Buvo Kauno ir Klaipėdos bei Respublikinių dainų švenčių konsultantas ir dirigentas. 1989 m. suteiktas nusipelniusio artisto garbės vardas. Mirė 2006-09-13 Klaipėdoje.

Vytautas Pučinskas

1910-07-17 Jonas Bendorius kartu su Albinu Iešmantu Marijampolėje pastatė Miko Petrausko operą „Birutė“.

Petro Kriaučiūno ir Marijampolės viešosios bibliotekos montažas

RUGPJŪTIS

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	**15**	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

1890-08-07 Amališkių k., Padovinio valsč., Marijampolės apskr. gimė **VINCAS TERCIJONAS** – gydytojas, visuomenės veikėjas. Studijavo Varšuvos, vėliau Maskvos universitetuose. 1916–1921 m. mobilizuotas dirbo gydytoju Rusijos kariuomenėje. 1921 m. grįžo į Lietuvą. Iki 1924 m. – Lietuvos kariuomenės gydytojas, 1927–1940 m. – Lietuvos Raudonojo Kryžiaus gailestingųjų seserų kursų lektorius, 1942–1944 m. – Kauno I vaikų konsultacijos vedėjas, kartu vertėsi privačia gydytojo praktika.

Juozas Mičiulis

1900-08-08 Ožkabalių k., Vilkaviškio apskr. gimė **JUOZAS MIČIULIS** – pedagogas, žurnalistas, vadovėlių autorius. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, Kauno universitete studijavo istoriją. Dar besimokydamas Marijampolės gimnazijoje, savo gyvenimą susiejo su ateitininkų judėjimu. Nuo 1923 m. – „Ateities“ žurnalo redaktorius. 1925–1947 m. dirbo istorijos mokytoju ir buvo direktoriumi Panevėžio, Tauragės, Marijampolės, Alytaus, Trakų mokytojų seminarijose, Vilniaus geležinkelininkų ir Vilniaus vakarinėje darbininkų mokyklose. Parašė 2 vadovėlius: 1928 m. – „Pedagogika ir didaktika“ ir 1938 m. –„Bažnyčios istorija“. 1947–1955 m. kalėjo Karelijos, Mordovijos lageriuose, kur jaunieji katorgininkai jį praminė Amžinuoju Pavasariu. Ekstremaliomis sąlygomis ant popieriaus skiaučių parašė Lietuvos istorijos konspektą, kuris 2001 m. buvo išleistas knygele „Lietuvos istorija“. Grįžęs į Lietuvą, apsigyveno Anykščiuose. Buvo vedęs pedagogę ir rašytoją Bronę Buivydaitę. Mirė 2003-04-02 Vilniuje. Palaidotas Anykščių naujosiose kapinėse.

1944 m. pasitraukė į Vokietiją. 1945–1949 m. – Hanau pabėgėlių stovyklos gydytojas. Dalyvavo rengiant iš Lietuvos pasitraukusių gydytojų I suvažiavimą. 1949 m. išvyko į JAV ir iki 1963 m. dirbo valstybiniame sutrikusios psichikos vaikų institute Letchwarth Willage. Rėmė „Kūdikių gelbėjimo“, „Pieno lašo“, „Kovos su džiova“ draugijų veiklą. Parašė ir išleido keletą medicinos knygų, bendradarbiavo spaudoje, paskelbė apie 20 mokslinių straipsnių apie vaikų ligas, rašė straipsnius į Lietuvių enciklopediją. Mirė 1964-09-12 Niujorke, JAV.

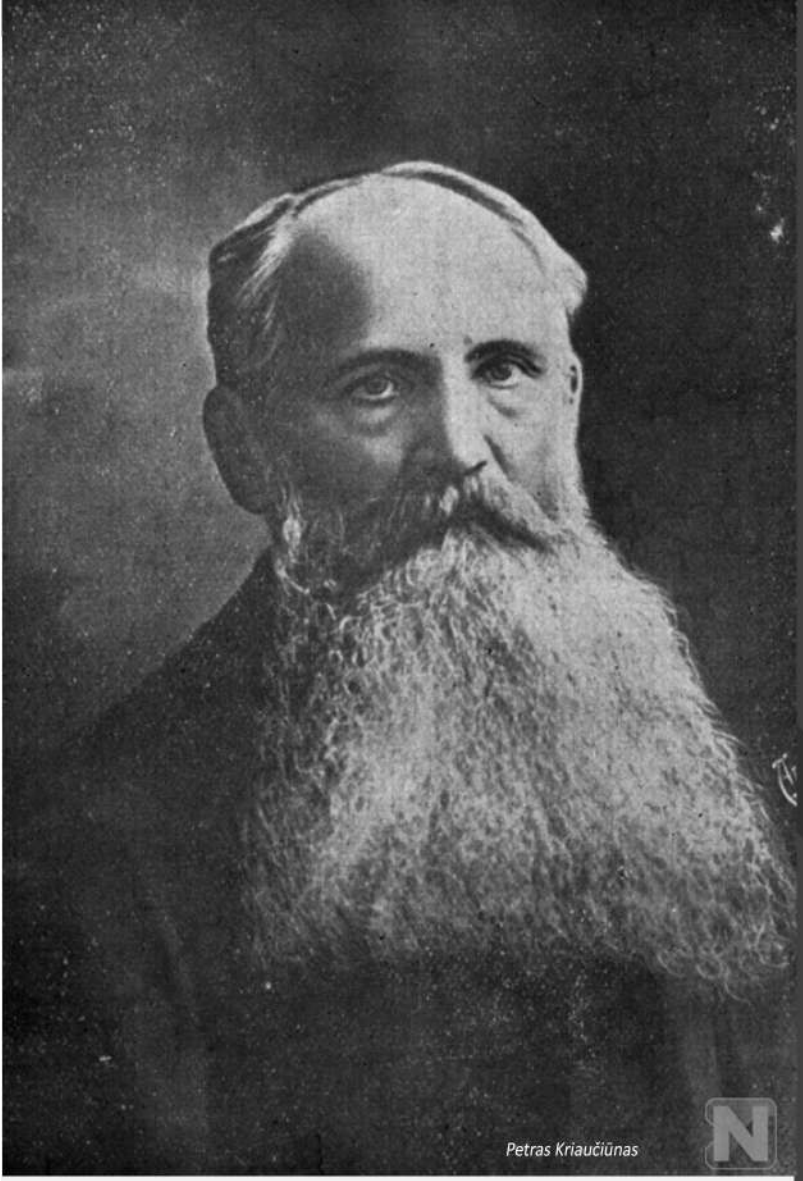
1910-08-25 Šilagalių k., Šimonių valsč., Ukmergės apskr. gimė **LIUDVIKAS POVILONIS** – katalikų arkivyskupas, marijonas, nuo 1932 m. Mokėsi Marijampolės mokytojų seminarijoje ir Kauno kunigų seminarijoje, Vytauto Didžiojo universitete studijavo teologiją, bažnytinę teisę ir matematiką. Dirbo Marijampolėje ir Vilniaus krašte kapelionu, mokytoju, gimnazijos direktoriumi. 1945 m. paskirtas Panevėžio Švč. Trejybės bažnyčios rektoriumi. 1957–1960 m. statė Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės bažnyčią Klaipėdoje, kuri 1960 m. buvo uždaryta. Sovietinės valdžios apkaltintas nelegalia statyba ir nuteistas. 1966–1969 m. dirbo Vilniaus bažnyčiose. 1969 m. konsekruotas tituliniu Vilniaus arkavikos vyskupu, paskirtas Telšių vyskupo augziliaru. 1973–1988 m. – Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos koadjutorius su paveldėjimo teise, abiejų vyskupijų apaštalinis administratorius, Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas. Mirė 1990-08-09 Kaune. Palaidotas Marijampolės bazilikos šventoriuje.

Vytautas Pučinskas

RUGSĖJIS

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Petras Kriaučiūnas

1850-09-16 Papečkių (Girėnų) k., Vištyčio valsč. gimė **PETRAS KRIAUČIŪNAS** – tautinio atgimimo lyderis, pedagogas, knygnešys, kalbininkas, eruditas, mokėjęs aštuonias kalbas. Jis savo asmeniniu pavyzdžiu, pedagoginiu darbu, visuomenine veikla ir įtaigiu žodžiu uždegė lietuvybės ugnį Marijampolėje, paskleidė ją Sūduvoje, išugdė apie 80 žymių žmonių ir dar šimtus paskatino tapti sąmoningais lietuviais. Petro Kriaučiūno mokiniai tapo mūsų tautinio atgimimo lyderiais, kūrusiais Lietuvos valstybę. Tai visoje Lietuvoje žinomi žmonės, apie kuriuos kalbant pridedami žodžiai: patriarchas, pradininkas, pirmasis, klasikas, daktaras, profesorius, mokslininkas, kūrėjas... Seinų kunigų seminarijoje, Petrapilio dvasinėje akademijoje ir Varšuvos universitete įgytas puikus filologinis pasirengimas suformavo jį kaip mokslininką. Jo autoritetas kalbos mokslo pasaulyje XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje kaip magnetas traukė tokius lingvistikos ir filologijos korifėjus, kaip Ferdinandas De Sosiūras, Janas Boduenas de Kuertenė, Augustas Leskynas, Jossepis Julius Mikola, Mikkola, Aleksandras Aleksandrovas, Eduardas Volteris, ir dar daugelį kitų. Mirė 1916-01-20 Jaroslavlyje (Rusija). Kapas neišlikęs.

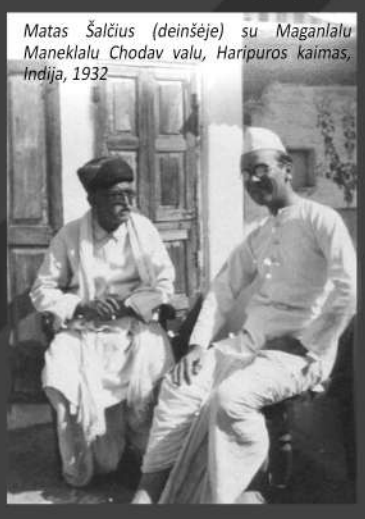
1870-09-28 Stebuliškių k., Liudvinavo valsč., Marijampolės apskr. gimė **VACLOVAS MATULAITIS** – kunigas, visuomenininkas, knygnešys. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje ir Seinų kunigų seminarijoje. Priklausė slaptam lietuvių klierikų būreliui, platino lietuvišką spaudą. Žandarams jo gimtuosiuose namuose aptikus lietuviškos spaudos buvo pašalintas iš seminarijos. Sprukdamas nuo persekiojimų, emigravo į JAV, čia baigė kunigų seminariją. Mirė 1938-12-11 Naujojoje Filadelfijoje, JAV.

1890-09-21 Čiudiškių k., Klebiškio valsč., Marijampolės apskr. gimė **MATAS ŠALČIUS** – žurnalistas, rašytojas, keliautojas, visuomenės veikėjas. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, baigė „Saulės“ mokytojų kursus. Nuo 1906 m. dirbo žurnalistu įvairiuose leidiniuose, 1910–1914 m. buvo leidinio „Mokykla“ redaktorius, 1914–1918 m. migravo per Sibirą ir Japoniją į JAV. Lietuvai iškovojus nepriklausomybę, grįžo į tėvynę. 1922–1923 m. ėjo ELTOS direktoriaus pareigas, 1925–1929 m. keliavo po Europą, propagavo turizmą. 1929 m. tapo Lietuvos turizmo sąjungos valdybos sekretoriumi. 1929–1933 m. kartu su Antanu Poška leidosi į žygį motociklu per Europą, Afriką ir Aziją. Irane keliautojų keliai išsiskyrė. M. Šalčius vienas nukeliavo į Indiją, iš ten per Pietryčių Aziją pasiekė Kiniją. Sugrįžęs išleido knygelių seriją „Svečiuose pas 40 tautų“. 1936 m. išvyko į Pietų Ameriką, bandė suvienyti lietuvių išeiviją, Buenos Airėse leido laikraštį „Išvien“. Tačiau, nesulaukęs išeivijos palaikymo, vėl leidosi į kelionę. Aplankė Argentiną, Urugvajų, Braziliją, Boliviją, Čilę, Paragvajų. Mirė 1940-05-56 Guajaramerine (Bolivija) nuo ūmaus smegenų uždegimo. Tiksli palaidojimo vieta nežinoma Guajaramerine, šalia bažnyčios, buvo pastatytas Mato Šalčiaus atminimui skirtas bareljefas.

1990-09-09 Salgaredoje (Italija) žuvo **RIMANTAS STANKEVIČIUS** – lakūnas-bandytojas, vienintelis lietuvis kosmonautas. Gimė 1944-07-26 Marijampolėje, baigė Marijampolės 2–ąją vidurinę mokyklą (dabar Rimanto Stankevičiaus pagrindinė mokykla) ir Černigovo aukštąją aviacijos mokyklą. 1973 m. išleistas į atsargą, jam suteiktas majoro laipsnis. 1975 m. baigė SSRS Aviacijos pramonės ministerijos skrydžių tyrimo instituto lakūnų-bandytojų mokyklą. R. Stankevičius buvo aukščiausio lygio lakūnas-bandytojas, mokėjo valdyti 57 tipų lėktuvus ir turėjo didesnį nei 4000 val. skrydžio stažą. 1977-06-12 paskirtas į specialaus pasirengimo grupę skrydžiui daugkartinio naudojimo erdvėlaiviais „Buran“. 1979–1980 m. mokėsi pagal bendrą kosminės parengties programą Jurijaus Gagarino kosmonautų rengimo centre. 1980 m. įtrauktas į kosmonautų-tyrėjų būrį. 1982 m. išlaikęs visas kosminės parengties įskaitas ir egzaminus, gavo kosmonauto-bandytojo kvalifikaciją. Visgi į kosmosą R. Stankevičiui išskristi nepavyko, nors į kosminę komandą buvo įtrauktas ne vieną kartą. R. Stankevičiaus nuopelnai aviacijai didžiuliai: pagal jo išbandytą ir sukurtą naikintuvo išvedimo iš suktuko manevrą iki šių dienų skraido viso pasaulio SU-27 naikintuvų pilotai. Pasirodymas Salgaredos aerodrome jam buvo lemtingas. Katastrofa nusinešė puikaus piloto ir vienintelio Lietuvos kosmonauto gyvybę.

Rimantas Stankevičius

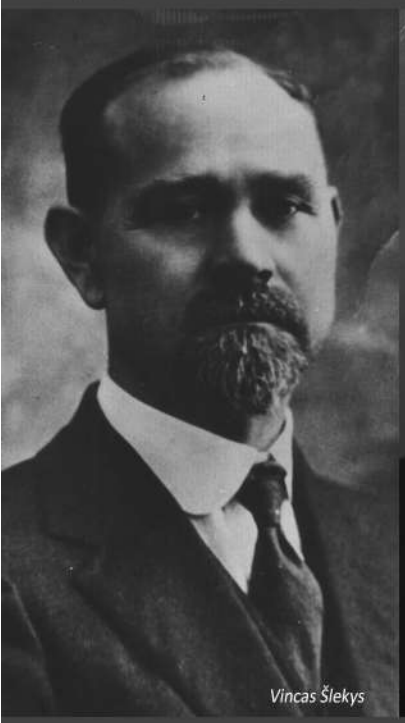

Matas Šalčius (deinšėje) su Maganlalu Maneklalu Chodav valu, Haripuros kaimas, Indija, 1932

SPALIS

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

1840-10-06 Šunskų k., Marijampolės valsč. gimė **VINCENTAS SENKUS** – kunigas, marijonų vienuolis ir vienuolijos generolas. Mokėsi Marijampolės keturklasėje mokykloje, 1858 m. įstojo į marijonų vienuoliją, kur buvo paruoštas kunigystei. 1862–1866 m. studijavo Varšuvos dvasinėje akademijoje. Gavęs teologijos mokslų daktaro laipsnį, grįžo į Lietuvą, dirbo Marijampolėje, Sasnavos parapijoje, 1871 m. grįžo į Marijampolę, kur ėjo prokuratoriaus pareigas Marijampolės vienuolyne. 1892 m. išrinktas marijonų generolu ir tose pareigose išbuvo iki mirties. Bandė gelbėti mirštančią vienuoliją. 1904 m. V. Senkus oficialiai liko tik Marijampolės parapijos klebonu. Nuo 1908 m. jis liko ir vienintelis vienuolis Marijampolėje, caro administracijos formaliai uždarytame vienuolyne. Žlugus paskutinėms viltims, kunigai Jurgis Matulaitis, Pranciškus Būčys ir V. Senkus ėmėsi nelegaliai atgaivinti vienuoliją. 1909-08-29 Varšuvoje, vyskupo Kazimiero Rūškio privačioje koplyčioje, Jurgis Matulaitis, Senkaus akivaizdoje davė marijono įžadus. V. Senkus dar savo akimis regėjo, kaip į jo vadovaujamą vienuoliją, caro okupacijos režimo sąlygomis, įsilieja nauji žmonės. Mirė 1911-04-10 Marijampolėje, palaidotas Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bazilikos šventoriuje.

Vincas Šlekys

Juozas Kašys

1900-10-14 Juškų k., Lekėčių valsč. gimė **ANTANAS KUČAS** (Kučinskas iki 1947) – istorijos mokslų daktaras, profesorius, visuomenės veikėjas. Mokėsi Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje, studijavo Kauno, Grenoblio ir Nancy universitetuose. 1927–1939 m. mokytojavo Marijampolės Marijonų gimnazijoje ir mokytojų seminarijoje. 1939–1940 m. – Šiaulių berniukų gimnazijos direktorius, 1940–1943 m. dirbo Kauno 5 gimnazijos mokytoju ir 4 gimnazijos direktoriumi. 1943 m. gestapo suimtas ir įkalintas Stutthofo koncentracijos stovykloje. Po karo gyveno Varšuvoje ir Paryžiuje, 1946 m. išvyko į JAV. 1947–1970 m. dėstė Scrantono universitete. Nagrinėjo XIV a. Lietuvos politinę, karų su Vokiečių ordinu ir lietuvių emigrantų istoriją. Pirmasis kompleksiškai tyrė XIV a. įvykius LDK, įvertino kunigaikščio Kęstučio, kaip asmenybės, vietą Lietuvos istorijoje. Parašė ir išleido keletą knygų. Mirė 1988-04-30 Putmane, JAV.

1850-10-09 Žiūrų-Gudelių k., Vilkaviškio apskr. gimė **VINCAS PIETARIS** – gydytojas, rašytojas, pirmojo lietuviško istorinio romano autorius. Mokėsi Pilviškių pradžios mokykloje, Marijampolės keturklasėje mokykloje ir Suvalkų berniukų gimnazijoje, studijavo Maskvos universiteto Fizikos-matematikos ir Medicinos fakultetuose. Vertėsi gydytojo praktika. Gyveno Demjanske, Ustiužnoje (Rusija, Vologdos sritis), 1896 m. su šeima persikėlė į Lietuvą, bandė verstis gydytojo praktika Kaune, tačiau neilgai trukus su šeima grįžo į Ustiužną. Nuo 1873 m. pradėjo bendradarbiauti lietuviškoje spaudoje. Pirmąjį lietuvišką romaną „Algimantas“ pradėjo rašyti 1900 m. Pirmosios romano „Algimantas“ dalys išėjo 1904 m. Šenandore, JAV, kitos buvo išleistos Lietuvoje 1905–1906 m. Mirė 1902-10-03 Ustiužnoje, Rusija. 2002 m. Marijampolės senosiose kapinėse atidengtas V. Pietario kenotafas.

1930-10-14 Pakalniškių k., Šilalės r. gimė **JUOZAS KAŠYS** – docentas, habilituotas mokslų daktaras, pedagogas, psichologas, publicistas, kraštotyrininkas. Baigė Klaipėdos gimnaziją ir Vilniaus valstybinį pedagoginį institutą. Dirbo daugelyje Žemaitijos krašto mokyklų, buvo Papilės gimnazijos direktorius. Įkūrė ir vadovavo kurortinės psichologijos laboratorijai, buvusioje Druskininkų sanatorijoje „Nemunas“. 1966 m. įgijo socialinių mokslų daktaro laipsnį. Trisdešimt metų dirbo Šiaulių valstybinio pedagoginio instituto (dabartinio Šiaulių universiteto) docentu, buvo psichologijos katedros vedėju.1996 m., išėjęs į pensiją, persikėlė gyventi į Kamšų k. (Kalvarijos sav.), kur atsidėjo Kamšų ir pietinės Suvalkijos dalies istorijos tyrimams. Lietuvos ir užsienio spaudoje paskelbė per 100 darbų pedagogikos, psichologijos, politologijos, istorijos, kraštotyros klausimais. Išleido keletą knygų, tarp jų – „Simonas Daukantas – tautinio atgimimo pranašas“, „Kamšų kaimo istorija“, „Pakalniškiai iš viduramžių glūdumų iki šių dienų“. Mirė 2012-10-08 Kamšų k., Kalvarijos sav.

1870-10-19 Mokolų k., Šunskų valsč., Marijampolės apskr. gimė **VINCAS ŠLEKYS** – tautinio sąjūdžio veikėjas, spaudos bendradarbis, vertėjas, publicistas, knygnešys, „Sietyno“ įkūrėjas, muziejininkas, tremtinys. Mokėsi Marijampolės pradžios mokykloje ir gimnazijoje, dalyvavo slaptame lietuvių ratelyje, platino draudžiamąją spaudą. Atsisakė stoti į Seinų kunigų seminariją. Apie 1890 m. pradėjo bendradarbiauti laikraščiuose „Vienybė lietuvninkų“, „Varpas“, „Ūkininkas“ ir kt. 1894 m. subūrė slaptą lietuviškai spaudai platinti „Sietyno“ draugiją, parengė jos įstatus. Žandarams susekus „Sietyno‘ draugiją, 1896 m. slapta išvažiavo į JAV. Dirbo laikraščio „Garsas Amerikos lietuvių“ redakcijoje, 1898 m. jį redagavo. 1899–1901 m. su J. Montvila leido ir redagavo laikraštį „Viltis“. Nusipirkęs spaustuvę 1903–1918 m. leido ir redagavo laikraštį „Darbininkų viltis“ bei knygas. 1924 m. grįžo į Kauną, 1926 m. – vienas iš laikraščio „Lietuva“ redaktorių, 1930 m. leido ir redagavo savaitraštį „Žinių ir literatūros aruodas“. Išėjęs į pensiją apsigyveno Mokolų k., rinko senus vertingus daiktus. Kaune buvo surengęs kapsų liaudies meno parodą. Jo surinkta kolekcija tapo pagrindu steigti Marijampolės kraštotyros muziejų (V. Šlekys laikomas jo įkūrėju). 1945-11-16 buvo areštuotas ir ištremtas į Sibirą. Mirė 1946-11-06 Nova Lialia, Rusija.

LAPKRITIS

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

1920-11-01 Plačkojų k., Višakio Rūdos valsč., Marijampolės apskr. gimė **VYTAUTAS JUOZAS BIELIAUSKAS** – psichologas, filosofas, visuomenės veikėjas, habilituotas daktaras, JAV Lietuvių katalikų mokslų akademijos tikrasis narys. Mokėsi Rygiškių Jono gimnazijoje, studijavo Vilkaviškio kunigų seminarijoje, Vytauto Didžiojo universitete, 1943 m. baigė Tübingeno universitetą. 1944–1949 m. dėstė psichologiją Miuncheno universitete, buvo Lietuvių sąjungų Vokietijoje steigėjas ir pirmininkas, žurnalo „Aidai“ leidėjas ir vyriausiasis redaktorius. 1949 m. išvyko į JAV, dėstė įvairiuose koledžuose. 1958–1988 m. – profesorius, bei Psichologijos katedros vedėjas Šv. Ksavero universitete. 1968–1972 m. – Medicinos, psichologijos ir religijos studijų tarptautinės sąjungos prezidentas. 1988–1992 m. – Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas. Nuo 1990 m. – JAV Lietuvių katalikų mokslų akademijos Spaudos komiteto vadovas. 1989–1996 m. – Vytauto Didžiojo universiteto Atkuriamojo senato narys. 1995 m. – Lietuvos Respublikos prezidento patarėjas specialioms programoms. Mirė 2013-04-25 Cincinatyje, JAV.

Vytautas Juozas Bieliauskas

Vincas Šlekys

1830-11-29 Varšuvoje prasidėjo sukilimas, Marijampolė atsidūrė sukilėlių ir Rusijos kariuomenės aktyvių veiksmų zonoje. 1830 m. gruodžio mėn. mieste ir apskrityje buvo suformuotas sukilėlių kariuomenės dalinys (apie 3800 karių), kuriam vadovavo Antanas Pušeta ir Karolis Šonas.

1930-11-14 Paželsvių k., Liudvinavo valsč., Marijampolės apskr. gimė **JUOZAS ANDRIUŠKEVIČIUS** – poetas, žurnalistas, laikraščio „Naujasis kelias“ (dabar „Suvalkietis“) redaktorius. Mokėsi Liudvinavo progimnazijoje ir Rygiškių Jono gimnazijoje. Nuo 1964 m. (33 metus) dirbo Marijampolės „Naujojo kelio“ redakcijoje, žurnalistu. Rašyti eilėraščius pradėjo dar tebesimokydamas Rygiškių Jono gimnazijoje. 1951 m. Valstybinė grožinės literatūros leidykla išleido pirmąjį J. Andriuškevičiaus rinkinį „Taikos balsai“. Vėliau buvo išleista – poezijos rinkinys, prisiminimų bei satyros ir humoro knygelės. Mirė 2006-11-20 Marijampolėje.

1910-11-17 Paežeriuose, Vilkaviškio apskr. gimė **JUSTINAS (JUSTAS) KUNCAITIS** – veterinarijos gydytojas, bakteriologas, veterinarijos mokslų daktaras, profesorius. Baigė Marijampolės Rygiškių Jono gimnaziją, studijavo Vienos ir Berno universitetuose, gavo vet. medicinos dr. laipsnį. 1937–1939 m. studijavo bakteriologiją Pastero institute, Paryžiuje ir Hanoverio universitete, Vokietijoje. Grįžęs į Lietuvą iki 1944 m. dirbo husarų veterinarijos gydytoju. 1945–1947 m. – Berno (Šveicarija) universiteto bakteriologijos instituto vedėjas. 1948 m. persikėlė į Argentiną. 1953 m. Kordoboje suorganizavo „Misericordia“ ligoninės Bakteriologijos skyrių. Kurį laiką ėjo Kordobos universiteto tuberkuliozės katedros vedėjo pareigas. Mirė 1983-08-20 Argentinoje.

1880-11-20 Bliūdziškių k., Šunskų valsč., Marijampolės apskr. gimė **JONAS BLIŪDŽIUS** – mokytojas, karininkas, politinis bei visuomenės veikėjas. Mokėsi Veiverių mokytojų seminarijoje ir Maskvos junkerių mokykloje. 1901–1909 m. dirbo pradžios mokyklos mokytoju. 1909 m. grįžo į tėvų ūkį. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, tarnavo carinės Rusijos kariuomenėje, tarnavo Sibire, Galicijos fronte, Ukrainoje. Vokiečiams užėmus Kijevą, kartu su kitais Lietuvos karininkais grįžo į Lietuvą. Į Steigiamąjį Seimą iškeltas I (Marijampolės) rinkiminėje apygardoje pagal Lietuvos valstiečių sąjungos (LVS) sąrašą. Priklausė Valstiečių liaudininkų blokui. Pasibaigus Seimo darbo kadencijai, grįžo į kariuomenę. Paskirtas Šaulių sąjungos viršininko antruoju pavaduotoju. 1929 05 01 suteiktas atsargos pulkininko leitenanto laipsnis. Tiksli mirties data nežinoma (apie 1948 m.).

1870-11-22 Slibinų k., Kybartų valsč., Vilkaviškio apskr. gimė **VINCENTAS DARGIS** – kunigas, marijonas, publicistas, vertėjas, draudžiamos lietuviškos spaudos platintojas. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje ir Seinų kunigų seminarijoje. Buvo persekiojamas caro valdžios už lietuviškos spaudos platinimą ir ištremtas į Sibirą. Po tremties grįžti į Lietuvą jam neleido, kunigavo lenkiškose ir lietuviškose parapijose, Lomžos gubernijoje. 1918 m. grįžto į Lietuvą ir įstojo į marijonų vienuoliją Marijampolėje. 1922 m. persikėlė į Kauną, buvo ilgametis Šv. Gertrūdos bažnyčios administratorius, vėliau penkerius metus kunigavo Žemaičių Kalvarijoje. Mirė 1945-10-22, palaidotas Marijampolės senosiose kapinėse.

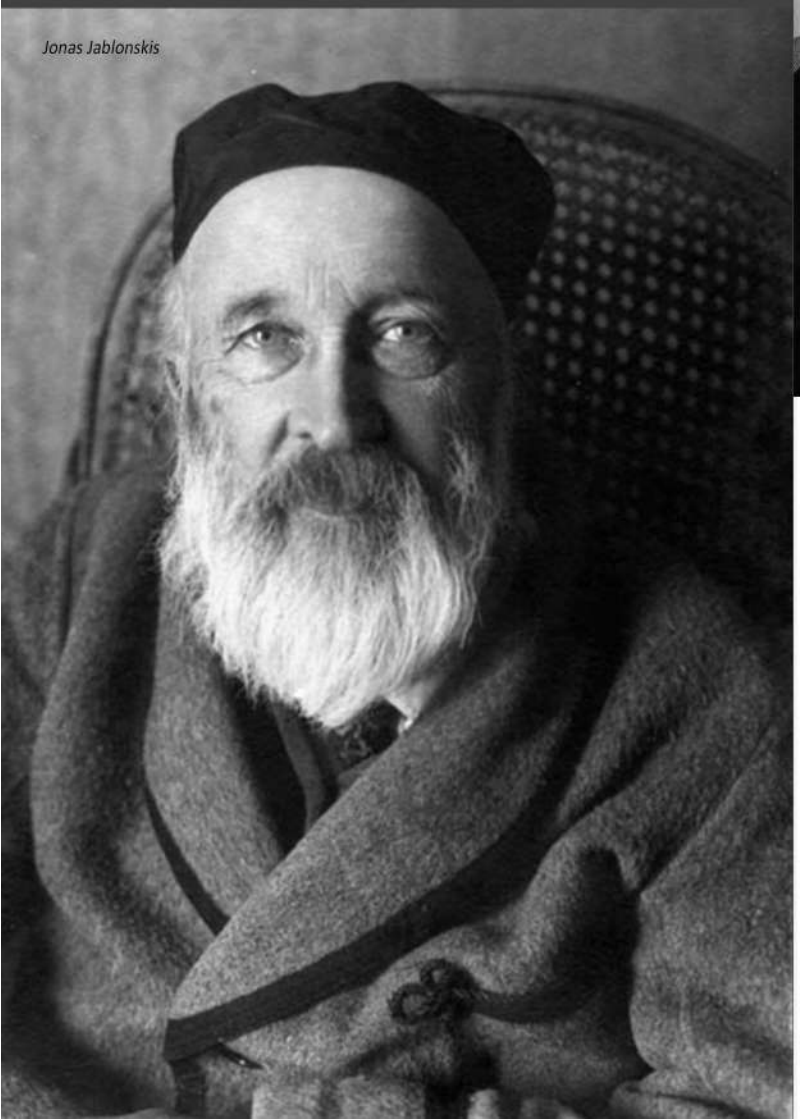
GRUODIS

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	**24**	**25**	**26**	27
28	29	30	31			

1890-12-14 Barsukinės k., Šunskų valsč., Marijampolės apskr. gimė **JULIUS ABRAITIS** – gydytojas, pulkininkas, publicistas. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, studijavo Maskvos universiteto Teisės bei Medicinos fakultetuose. Nuo 1910 m. bendradarbiavo laikraštyje „Lietuvos žinios“. 1912 m. redagavo savaitraštį „Lietuvos ūkininkas“, 1912–1914 m. dirbo žurnalo „Aušrinė“ redakcijoje, rašė į laikraštį „Santara“. 1917–1918 m. ėjo Lietuvos kariuomenės gydytojo pareigas, 1918–1920 m. – Alytaus apskrities gydytojas. 1920 m. studijas tęsė Berlyno ir Leipcigo universitetuose. 1921–1922 m. – Sveikatos departamento medicinos skyriaus viršininkas, departamento vicedirektorius, nuo 1922 m. – vyr. pulko gydytojas, 1941–1944 m. – Marijampolės apskrities ligoninės gydytojas. 1947 m. atvyko į JAV, dirbo gydytoju. Mirė 1987 m. JAV.

1940-12-28 Kaune gimė **EDVARDAS DOMBROVICKAS** – žurnalistas, rašytojas, redaktorius, parapsichologijos knygų, humoreskų, novelių rinktinių autorius. 1986–2007 m. ėjo Marijampolės apskrities laikraščio „Suvalkietis“ („Naujasis kelias“) redaktoriaus pareigas. Jam vadovaujant „Naujasis kelias“ ypač išpopuliarėjo: buvo leidžiamas penkiskart per savaitę 24 tūkst. egzempliorių tiražu. Laikraštis tapo ne tik atviras skaitytojų nuomonei, bet ir aktualiausioms to meto problemoms. Susikūrus Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Marijampolės iniciatyvinei grupei, „Naujojo kelio“ laikraštyje radosi vietos leidiniui „Varpo aidas“, kuris vėliau tapo savarankišku laikraščiu. Mirė 2008-11-10 Marijampolėje, palaidotas Marijampolės naujose kapinėse.

Jonas Jablonskis

1880-12-17 Pikžirnių k., Sintautų valsč., Šakių apskr. gimė **JUOZAPAS VAILOKAITIS** – politkos bei visuomenės veikėjas, kunigas, leidėjas, verslininkas, bankininkas, spaudos darbuotojas, draudžiamos lietuviškos spaudos platinimo organizatorius. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, Seinų kunigų seminarijoje ir Sankt Peterburgo dvasinėje akademijoje. 1906–1915 m. žurnalo „Šaltinis“ redaktorius. Už Rusijos imperijos valdžiai nepalankius straipsnius ne kartą baustas. 1912 m. su broliu Jonu Vailokaičiu įkūrė Brolių Vailokaičių bendrovę. 1915–1918 m. pasitraukė į Rusiją. 1919 m. Vilniuje bolševikų suimtas, kalintas Vilniuje, Daugpilyje, Smolenske. 1920–1922 m. buvo Steigiamojo Seimo Ekonominės komisijos pirmininkas, I ir II Seimo atstovas. 1919 m. su broliu J. Vailokaičiu įsteigė Ūkio banką, buvo bendrovių „Metalas“, „Medus“, „Linas“, „Palemonas“, „Maistas“, „Eksimportas“, „Urmas“ steigėjai ir savininkai. Juozas ir Jonas Vailokaičiai buvo laikomi turtingiausiais žmonėmis ne tik Kaune, bet ir visoje Lietuvoje. Apie 15 % gautojo pelno skirdavo labdarai, rėmė lietuviškas kultūros, socialines, švietimo draugijas, aukštąsias mokyklas, studentus. J. Vailokaitis 1941-06-14 suimtas, ištremtas į Tomsko sritį. 1944 m. grįžo į Lietuvą, klebonavo Paštuvoje. Mirė 1953-08-02 Paštuvoje, Kauno raj.

Edvardas Dombrovickas

KUN. J. VAILOKAITIS,
Lietuvos Katalikų Centro pirm.

1860-12-30 Kubilių k., Būblelių valsč., Marijampolės apskr. gimė **JONAS JABLONSKIS** (Rygiškių Jonas) – kalbininkas, norminęs literatūrinę lietuvių kalbą. Visuomenėje įvardijamas, kaip lietuvių kalbos tėvas, jo darbai ypač reikšmingi lietuvių literatūrinei kalbai.
Mokėsi Marijampolės (Rygiškių Jono) gimnazijoje, vėliau įstojo į Maskvos universiteto Istorijos ir filosofijos fakultetą,1885 m. jį pabaigęs sugrįžo į Lietuvą. Pirmojo pasaulinio karo metais J. Jablonskis gyveno Veliže, vėliau Voroneže, čia jis mokė lietuvių ir lotynų kalbų įsteigtose lietuvių gimnazijose. 1918 m. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, vėl grįžo į Lietuvą ir dirbo vertėju, redaktoriumi, mokytoju. Be tiesioginių mokytojo (vėliau profesoriaus) pareigų rūpinosi visais gimtosios kalbos praktiniais reikalais: rengė lietuvių kalbos mokytojus, rūpinosi lietuviškų knygų rengimu, leidimu ir t.t. J. Jablonskio išleistas vadovėlis „Lietuvių kalbos sintaksė“ (1911) ir studija „Linksniai ir prielinksniai“ (1928) padėjo bendrinės kalbos sintaksės mokslo pagrindus. Mirė 1930-02-23 Kaune.

ILIUSTRACIJŲ AUTORIAI IR ŠALTINIAI:

R. Linionis, J. Vindsbergas, M. Buhalteris, A. Miknevičiūtė, J. Bičkienė, Marijampolės Petro Kriaučiūno viešoji biblioteka, Lietuvos centrinis valstybės archyvas, Lietuvos valstybės istorijos archyvas, Maironio lietuvių literatūros muziejus, internetinės svetainės: www.noriuzinoti.lt, www.delfi.lt, www.lrytas.lt, www.limis.lt, www.epaveldas.lt, www.alfa.lt, www.miškininkas.eu, www.yrasalis.lt, www.europeana.eu.

MARIJAMPOLĖS PETRO KRIAUČIŪNO VIEŠOJI BIBLIOTEKA

Leidinį nemokamai galite įsigyti Marijampolės Petro Kriaučiūno viešojoje bibliotekoje

Sudarytojai – Loreta Skinkienė

Redaktorė – Vaida Juselytė

Dizainas – Augustina Miknevičiūtė